

Bybånds-
samarbeidet

Natur – UFF i praksis

Arbeidsgruppemøte
25. April 2025

Dagsorden

- Godkjenning av dagsorden
- BYLO-status
- UFF i praksis
 - Innledning om UFF v/Anders Tønnesen fra Cicero
 - Perspektiver fra aktørene i bybåndet
- Eventuelt
 - Høstinnhold 2025

BYLO-status

▶ BYLO 2

- Spørreundersøkelse om hverdagslivets reise- og transportbehov
- Bakgrunn for undersøkelsen: Hva slags transport genereres i byområder der vi planlegger for et hverdagsliv uten privatbil?
- Opinion har fått oppdraget, undersøkelsen er sendt ut.
- Info ligger på plansamarbeidet.no (under aktuelt).

▶ BYLO 3

- Oppdrag:
 - Bistand til å **formulere** tydelige målsetninger for bylogistikk
 - **Kartlegge og systematisere** eksisterende og mulige virkemidler som offentlig sektor kan ta i bruk, og hvilke tiltak som kan iverksettes.
 - **Analysere** virkemidlenes og tiltakenes effekter alene og i kombinasjon med andre, synliggjøre målkonflikter og identifisere de mest effektive virkemidlene med færrest målkonflikter.
 - **Vurdering** av handlingsrom og konsekvenser av ulike roller offentlig sektor kan ta for å tilrettelegge for og gjennomføre tiltak.
- Leveranse:
 - Tiltaks- og virkemidlersmatrise eller tilsvarende produkt (verktøy/praktisk veileder)

Natur – UFF i praksis

Bakteppe

UFF foreslått som gjennomgående prinsipp

Hvorfor?

- Økt erkjennelse av en klima- og naturkrise
- Skjerpede klima- og naturmål
- Evaluering etterlyste tydeligere bærekraftsprofil
- Bruke UFF-rammeverket til operasjonalisering av de tre bærekraftsdimensjonene
 - Og er i statlige planretningslinjer
- En måte å håndtere målkonflikter på

3. Gjennomgående prinsipper

Tre prinsipper vil være gjennomgående og førende for oppdatert regional plan for areal og mobilitet: de tre dimensjonene av bærekraft, tiltaksrammeverket unngå, flytte, forbedre (UFF) og samfunnssikkerhet. At de tre prinsippene er gjennomgående vil si at alle mål, retningslinjer og plantemaer i regional plan skal ta utgangspunkt i dem.

Tre bærekraftsdimensjoner

For å tydelig følge opp ambisjonene om en bærekraftig utvikling, som er beskrevet innledningsvis, slår vi fast at de tre dimensjonene av bærekraft skal ligge til grunn for planarbeidet.

Miljømessig bærekraft er avgjørende for livsgrunnlaget til alle arter, inkludert mennesker, og er derfor den mest grunnleggende bærekraftsdimensjonen. Å ta hensyn til natur og miljø er en forutsetning for å bygge stabile og bærekraftige samfunn. Regional plan for areal og mobilitet i Oslo og Akershus skal bidra til at innsatsen for klima og miljø ses i sammenheng og tvers av sektorer og geografi.

Økonomisk bærekraft handler blant annet om å sikre effektiv bruk av samfunnets ressurser, og redusere risiko og kostnader forbundet med miljømessige og sosiale utfordringer. Dette kan for eksempel innebære et fokus på å utnytte og bruke eksisterende bygg og infrastruktur heller enn å bygge nytt, eller å fokusere på aldersvennlig og aktivitetsfremmende by- og stedsutvikling,

for å forebygge og for å redusere kostnader knyttet til omsorgstjenester. Regional plan skal også bidra til gode rammebetingelser for et mangfoldig, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv.

Sosial bærekraft er den minst belyste bærekraftsdimensjonen i gjeldende regionale plan. I oppdatert versjon av den regionale planen vil sosial bærekraft reflekteres som et gjennomgående prinsipp, i både mål, strategier og retningslinjer. Å fremme sosial bærekraft innebærer tiltak som reduserer ulikheter, fremmer sosial rettferdighet, og gir like muligheter for deltakelse og medvirkning i samfunnet. Det handler om å sette mennesket i sentrum ved å sikre helse, livskvalitet, inkludering og trygghet for alle. Universell utforming er en av flere viktige tilnærminger for å lykkes med dette. Folkehelseperspektivet er sentralt, blant annet på grunn av den stadig aldrende befolkningen i regionen og økt press på helse- og sosialtjenester.

Sosial bærekraft handler også om retten til å påvirke samfunnsutviklingen og at planverket har legitimitet hos de som påvirkes. Berørte aktører skal tas med på råd og bli involvert i planutformingen, se kapittel 6.

Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet er samfunnets evne til å verne seg mot og forebygge hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Det er mange aktører

som ivaretar ulike deler av dette arbeidet, både offentlige aktører på ulike forvaltningsnivå, private og frivillige organisasjoner. God samfunnssikkerhet stiller store krav til samordning på tvers av sektorer og forvaltningsnivå.

Arealplanlegging må foregå på en måte som legger til rette for at ny utbygging er trygg mot naturfarer, ulykker og annen samfunnsrisiko. Arealbruk må ikke føre til forringelse av natur og tap av økosystemtjenester, som igjen kan føre til naturrisiko. Dette kan ha følger for utvalg og avgrensing av prioriterte vekstområder. Godt kunnskapsgrunnlag knyttet til klimarisiko, risiko- og sårbarhetsanalyser må oppdateres og legges til grunn.

I regional plan for areal og mobilitet i Oslo og Akershus vil samfunnssikkerhet adresseres gjennomgående, og spesielt knyttet til arealbruk, klimatilpasning, by- og stedsutvikling og boligplanlegging og mobilitetsinfrastruktur.

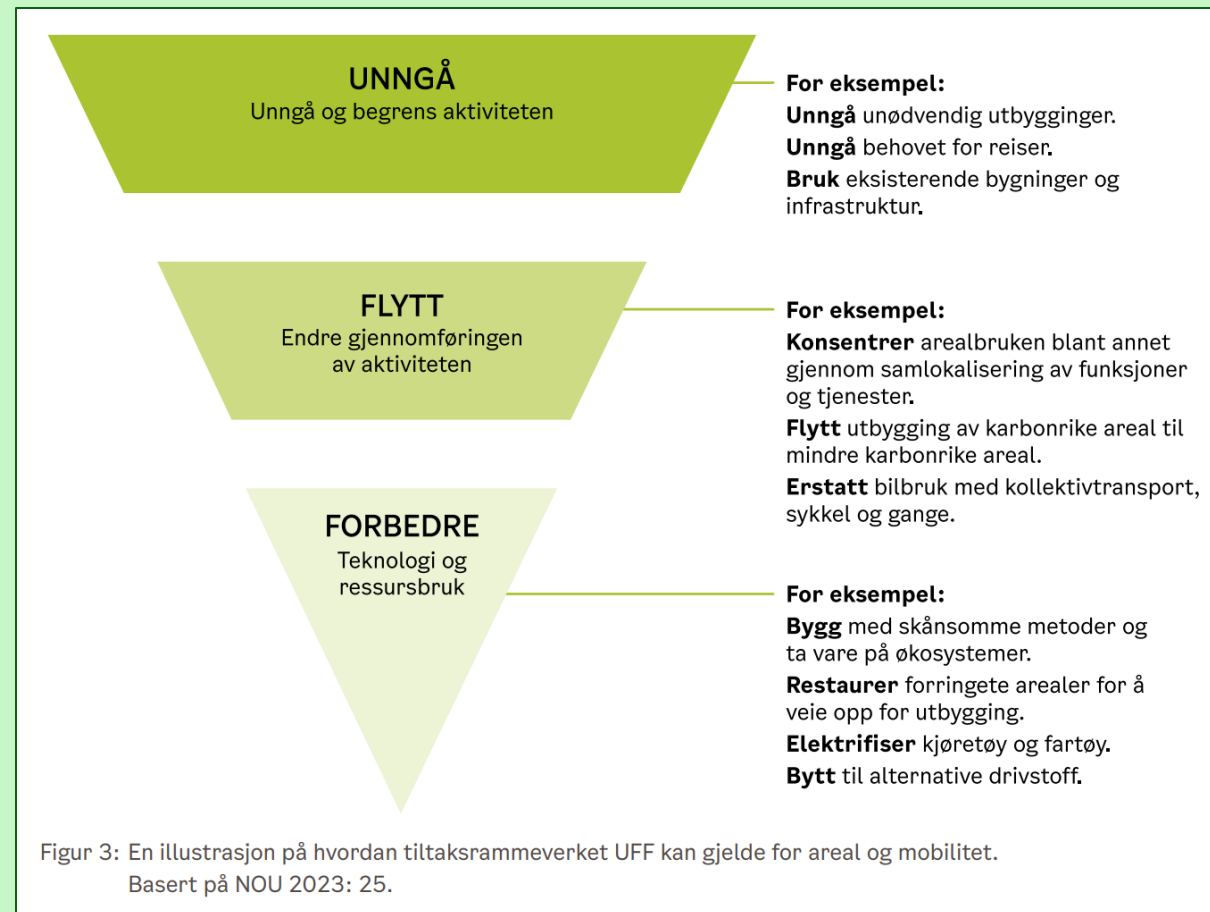
Tiltaksrammeverket unngå, flytte og forbedre (UFF)

Alle ressurser som trengs i overgangen til lavutslippssamfunnet er knappe, og dette gjelder også i vår region. Når arealer og energi er knappe ressurser kan konflikter mellom hensynet til natur, klima, jordvern og ulike former for utbygging oppstå. Dette aktualiserer behovet for tydelige prioriteringer mellom ulike former

Veldig kort, hva er UFF?

Et tiltaksrammeverk lagt fram i NOU-rapporten til Klimautvalget 2050 for å redusere klimagassutslipp

- **Unngå** aktiviteter eller handlinger som gir utslipp
- **Flytte** aktivitet hvis ikke mulig å unngå aktiviteten
- **Forbedre** teknologi eller ressursbruk hvis ikke mulig å verken unngå eller flytte

Reaksjoner fra høringsrunden

Generelt stor støtte, men ...

- Etterlyser en **konkretisering** og **veiledning**
- Samferdselsaktører mener at **flytte** ikke alltid bør prioriteres foran forbedre
 - Firetrinnsmetodikken
- Hva med **gjenbruk** og **videreutvikling** av eksisterende bygninger, områder og ressurser?
- Viktig å tenke **jordbruksareal** i et UFF-perspektiv
- Bør ses i sammenheng med **arealnøytralitet**, **arealregnskap**, **restaurering**, **planvask**

2.2. Bruken av rammeverket UFF (unngå, flytte, forbedre) som gjennomgående prinsipp, og hvordan dette kan operasjonaliseres i regional plan

Hvis man bruker rammeverket UFF riktig har Akershus Bondelag stor tro på dette som gjennomgående prinsipp i regional plan for areal og mobilitet. At man tar som utgangspunkt å

I forskrift om konsekvensutredninger, blant annet §§ 19, 23 og 29, er det krav som ligner tiltaksrammeverket UFF, men er mer omfattende og som vil gjelde for utredning av konsekvenser av arealplaner for jordvern mm. Å først og fremst *unngå* omdisponering og *vurdere andre alternativ* er svært viktig for å redusere omdisponering og andre inngrep i dyrke- og dyrkbar jord. Også for øvrige

landbruks-
men det n
«flytte» må
areal med

Bruken av rammeverket «UFF»

Planprogrammet legger vekt på at tiltaksrammeverket unngå, flytte, forbedre (UFF) skal være gjennomgående og førende for oppdatert regional plan for areal og mobilitet. Klimaetaten støtter dette. Klimaetaten anbefaler at det utarbeides konkret veiledning for hvordan UFF-rammeverket skal praktiseres innen arealbruk, mobilitet og energi og at sirkulær økonomi som tematikk inngår i vurderinger. I dette bør også veiledning om samlokalisering, rehabilitering og

tenk
forde

Bruken av rammeverket UFF. Som prinsipp, og hvordan dette kan operasjonaliseres planen
Lillestrøm kommune er positiv til bruk av UFF-prinsippet.

Plantema, særlig nye tema som foreslås tatt inn i planen, og avgrensninger av disse

Hammersborgerklæringen til byrådet i Oslo, som sier: "innføre et arealbudsjett og arealregnskap, slik at byens grønne lunger, dyrket og dyrkbar mark, myr, artsrike kulturlandskap og karbonbindende arealer bevares og det blir mulig å innføre arealnøytralitet som et premiss for arealforvaltningen".

med UFF-rammeverket. For arealbruk og mobilitet bør dette ses i sammenheng med punkt 3, generelle retningslinjer, og punkt 4, retningslinjer for regioner med større byer, i statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet.

Klimaetaten mener at operasjonalisering av UFF-rammeverket bør ses i sammenheng med utredningsbehovet «Vurdere planvask, arealnøytralitet, naturrestaurering og bruk av arealregnskap», samt oppdatert veileder for grønn grense.

4. Større ombyggingstiltak eller utbygging i ny trasé.

Innledning om UFF

Anders Tønnesen, Cicero

Pause

Runde rundt bordet

Hva slags grep har dere selv tatt i bruk, som arealnøytralitet eller andre rammeverk som firetrinnsmetodikken, i arbeidet med naturvern. Hva er deres erfaringer?

Reflekter over hvilket nivå et UFF-rammeverk i en oppdatert regional plan bør legge seg på. Hvor prinsipielt eller konkret bør et slikt rammeverk være for å bidra på en nyttig måte i deres virke?

Hva slags grep har dere selv tatt i bruk, som arealnøytralitet eller andre rammeverk som firetrinnsmetodikken, i arbeidet med naturvern. Hva er deres erfaringer?

Reflekter over hvilket nivå et UFF-rammeverk i en oppdatert regional plan bør legge seg på. Hvor prinsipielt eller konkret bør et slikt rammeverk være for å bidra på en nyttig måte i deres virke?

Hva slags grep har dere selv tatt i bruk, som arealnøytralitet eller andre rammeverk som firetrinnsmetodikken, i arbeidet med naturvern. Hva er deres erfaringer?

Reflekter over hvilket nivå et UFF-rammeverk i en oppdatert regional plan bør legge seg på. Hvor prinsipielt eller konkret bør et slikt rammeverk være for å bidra på en nyttig måte i deres virke?

Eventuelt

Høstinnhold

